

Žene i politike socijalnog uključivanja u Srbiji

Ivan Sekulović

Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva

Vlada Republike Srbije

Plan prezentacije

- Prvi deo - Žene i siromaštvo
- Drugi deo - Zakonodavni okvir
- Treći deo - Izvori finansiranja
- Četvrti deo - Primeri dobre prakse

Prvi deo - Žene i siromaštvo

Ključ budućnosti svake zemlje i svake institucije je sposobnost da razvije, zadrži i privuče najveće talente. Žene čine polovinu svetskog humanog kapitala.

Profesor Klaus Švab, osnivač Svetskog ekonomskog foruma

- Stopa rizika od siromaštva u Srbiji (Izvor APD, RZS)

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Žene	21,6	21,3	18,1	17,8	18,4
Muškarci	20,1	20,7	17,7	17,7	18,1

- Prosečne zarade u 2010. (Izvor: Statistika zarada, RZS)

Žene	50.049 dinara
Muškarci	53.792 dinara

Prvi deo – Žene i siromaštvo

Anketa o radnoj snazi, april 2012:

	Muškarci	Žene
Stopa aktivnosti	55,3 %	37,5 %
Stopa neaktivnosti	44,7 %	62,5 %
Stopa zaposlenosti	41,5 %	27,7 %
Stopa nezaposlenosti	25,0 %	26,1 %
Zaposlenost po sektorima		
Obrazovanje	3,7 %	12,1 %
Zdravstvena i socijalna zaštita	3,0 %	11,8 %
Zakonodavci, funkcioneri i rukovodioci - menadžeri	6,8 %	4,0 %

Prvi deo - Žene i siromaštvo

The Global Gender Gap Report 2012: 1. Island, 2. Finska, 3. Norveška, 4. Švedska... 50. Srbija (ispred Francuske, Italije, Poljske, Grčke...)

Kategorija	Skor
Grupa prihoda	Viši srednji prihod (US\$3,976–12,275) – 12. mesto
Zakonodavci, funkcioneri i rukovodioci - menadžeri	28. mesto
Politička osnaženost	40. mesto
Obrazovna postignuća	61. mesto
Ekonomska participacija	67. mesto
Nivo pismenosti	74. mesto
Jednakost zarade	76. mesto
Procenjeni zarađeni prihod	78. mesto
Upis u osnovnu školu	82. mesto
Zdravlje	91. mesto

Prvi deo - Žene i siromaštvo

Neki od uzroka razlika u ekonomskom položaju žena i muškaraca:

- Žene su i dalje diskriminirane na tržištu rada (posebno Romkinje); stope aktivnosti i zaposlenosti su opale, posebno žena (Izveštaj EK 2012.)
- 3,4% stanovnika starijih od 10 godina je nepismeno - žena je 5,5 puta više nego muškaraca (Popis 2002.)
- Čak 76% nezaposlenih žena nije čulo ni za jednu aktivnu meru tržišta rada, a tek 13% je učestvovalo u nekom od programa NSZ i ocenilo da ovi programi nisu doprineli da se zaposle

Šta može da se očekuje i preduzme?

- Do sada je kriza imala najveći uticaj na delatnosti u kojima su zastupljeni „muški poslovi“ (npr. građevinski sektor i prerađivačka industrija).
- U narednom periodu postoji opasnost od povećanja razlike u stopama zaposlenosti muškaraca i žena, jer se očekuje smanjenje zaposlenosti u javnom sektoru gde je veća zastupljenost žena u odnosu na muškarce.
- Obezbediti veće učešće žena u aktivnim programima tržišta rada i rodnu osetljivost u praćenju aktivnih programa tržišta rada

Drugi deo - Zakonodavni okvir

- Analiza zakonodavnog okvira sa aspekta prava žena: sagledavanje odredbi ukupno 44 zakona, podzakonskih propisa i strategija
- **Prvi problem:** nedovoljno prepoznavanje žena, odnosno ranjivih grupa žena kao subjekata prava. Od 44 analizirana izvora, svega 26 propisa neposredno prepoznaje žene, odnosno ranjive grupe žena kao subjekte prava. Od toga su žrtve nasilja prepoznate kao subjekti prava u samo 13 propisa.
- **Drugi problem:** odustvo koherentnog okvira za primenu i izveštavanje o primeni. Od 18 strategija, samo 12 ima usvojen akcioni plan za njihovu primenu, dok svega 5 ima odgovarajući izveštaj o realizaciji akcionog plana.

Drugi deo - Zakonodavni okvir

Zakonski i realni nivo zaštite:

- Nominalno – relativno visok nivo zaštite žena (npr. porodiljsko odsustvo)
- Realno – slaba implementacija (npr. MOR Konvencija o zaštiti materinstva)
- Nedostaje mehanizam monitoringa, kao i usklađenost sa EU direktivama

Preporuke:

- Uključivanje rodne dimenzije u zakonodavstvo radi promovisanja i jasnog određivanja načela ravnopravnosti polova
- Iskoristiti talas zakonodavne reforme nove Vlade (Građanski zakonik, Krivični zakonik, posebni protokoli uz Opšti, itd)
- Iskoristiti izradu Nacionalnog programa za usvajanje *acquis communautaire*
- Iskoristiti paralelne inicijative (GIZ projekat Reforme zakonodavnog procesa)

Drugi deo - Zakonodavni okvir

Ocene Evropske komisije u Izveštaju o napretku 2012.

POZITIVNO:

- **Srbija je potpisala Konvenciju Saveta evrope o sprečavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici**
- **Opšti protokol o procedurama i saradnji između institucija, agencija i organizacija u slučajevima nasilja u porodici i partnerskim odnosima usvojen**

NEGATIVNO:

- **Akcioni plan za sprovođene Nacionalne strategije za sprečavanje i suzbijanje nasilja nad ženama tek treba da bude usvojen.**
- **Veoma često nasilje u porodici se ne prijavljuje i potrebna je bolja koordinacija, npr. prilikom sakupljanja i razmene podataka između svih aktera u sistemu zaštite žena od nasilja.**

PREPORUKE:

- **Strategiju za unapređenje položaja žena i rodnu ravnopravnost i njen Akcioni plan treba aktivnije sprovoditi.**
- **Nastaviti i sa sprovođenjem Nacionalne strategije za sprečavanje i suzbijanje nasilja nad ženama.**
- **Dalje osavremenjivati administrativne kapacitete tela koja se bave rodnom ravnopravnošću**

Treći deo – Izvori finansiranja

Evropska unija:

- Nacionalni IPA program, Regionalni IPA program, IPA programi prekogranične saradnje – nedovoljno iskorišćeni
- **Preporuka: iskoristiti nacionalni IPA 2013 program (u toku) i nastupajuće IPA prekogranične pozive (Hrvatska, BiH, Crna Gora)**
- EU programi – nedovoljno iskorišćeni (Progress, Daphne III)
- **Preporuka: iskoristiti aktuelni Progress poziv: Support for national actions for equality between women and men, in particular in economic decision-making (rok: 9. januar 2013.)**

Republika Srbija:

- Linija 481 Uprave za rodnu ravnopravnost – nedovoljno iskorišćeno
- Pokrajinski sekretarijat za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova: Javni poziv za finansiranje projekata namenjenih programima i aktivnostima udruženja žena na selu u AP Vojvodini sa ciljem ekonomskog osnaživanja žena u ruralnim sredinama.
- Mogući novi mehanizam finansiranja – **Fond za socijalno uključivanje**

Četvrti deo – Primeri dobre prakse

- *Evropska komisija: Dok samo žene mogu da rađaju (biološka determinanta), biologija ne određuje ko će odgajati decu (rodno ponašanje).*

- *Norveški premijer **Jens Stoltenberg** sa ministrom porodičnih pitanja, ministrom pravde i njihovom decom: “Srećan sam što živim u zemlji u kojoj ministri mogu da odu na porodiljsko odsustvo”.*

Četvrti deo – Primeri dobre prakse

- *Preispitivanje rodnog identiteta: “Man for a day”, radionica koju je pokrenula Diane Torr u Njujorku*
- *„Razmislite o kupovini kola. Kao žena, generalno se pretpostavlja da ne znate ništa o kolima i prodavci kola u principu imaju taj stav. Posle radionice, jedna učesnica je otišla u prodajni salon, prerušena u muškarca i sklopila posao sa uspehom koji joj se činio nezamislivim da je došla kao žena.“*
- Documentary, Germany / United Kingdom 2012, a Film by Katarina Peters:
<http://www.youtube.com/watch?v=qme3FYaHhOE>

Hvala na pažnji!

Ivan Sekulović

Koordinator za finansijsku i tehničku pomoć EU

Tim za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva

Kabinet potpredsednice za evropske integracije

Vlada Republike Srbije

E-mail: ivan.sekulovic@gov.rs

Tel. (011) 311-4605